

ANETA OKUROWSKA*

ORCID: 0000-0002-4333-7258

Z problematyki wykładni aktów prawa Unii Europejskiej na przykładzie umowy dostawy produktów rolnych

Zagadnienia wstępne

Umowa dostawy produktów rolnych należy do najczęściej zawieranych umów w rolnictwie. Ze względu na nierówność pozycji przetwórcy (dys-trybutora) i rolnika jej treść jest bardzo sformalizowana. Umowa taka musi zawierać pewne elementy uznane za niezbędne przez ustawodawcę unijnego. Celem tej regulacji jest wyrównanie przewagi kontraktowej¹.

Rola ustawodawstwa unijnego w prawie rolnym jest zdecydowanie podstawowa, konstrukcje prawne powinny podobnie funkcjonować i być podobnie rozumiane we wszystkich krajach unijnych. Jedną z głównych zasad interpretacji aktów prawa Unii Europejskiej jest zasada wykładni jednolitej, z której wywodzi się nakaz równoważności wersji językowych. To, iż wersje w 24 językach unijnych są równoważne, nie znaczy, że zawsze są identyczne. Tak wprawdzie być powinno, jednak zdarzają się rozbieżności wynikające chociażby z niedokładnych tłumaczeń czy innej gramatyki danego języka. Niezależnie od tego przy ustalaniu znaczenia norm prawa unijnego trzeba się kierować również zasadą efektywności (tzw. *effet utile*),

* Uniwersytet w Białymstoku.

¹ O tendencji kontraktualizacji w rolnictwie: R. Budzinowski, *Problemy ogólne prawa rolnego. Przemiany podstaw legislacyjnych i koncepcji doktrynalnych*, Poznań 2008, s. 143 i n.

która to zasada podnosi znaczenie pozajęzykowych reguł wykładni aktów normatywnych.

Celem niniejszego artykułu jest ustalenie, czy w świetle przepisów prawa unijnego obligatoryjnym elementem każdej umowy dostawy produktów rolnych jest klauzula dotycząca rozwiązania lub wypowiedzenia kontraktu. Analizie poddany zostanie przepis art. 168 ust. 4 pkt c lit. iii) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007² określające jeden z koniecznych składników umowy dostawy produktów rolnych.

Omawiana regulacja została zawarta w rozporządzeniu unijnym. Rozporządzenie wiąże w całości i w bezpośredni sposób jest stosowane we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej³. Stanowi ono część krajowego porządku prawnego bez potrzeby implementacji. Rozporządzenie wywołuje skutki prawne w natychmiastowy sposób od momentu jego wejścia w życie.

Przepisy rozporządzeń powinny więc być interpretowane zgodnie z dyrektywami wykładni Unii Europejskiej. Interpretacja prawa nie jest kwestią prostą, zaś jeżeli mamy do czynienia z jednym porządkiem prawnym (prawo Unii Europejskiej), ale 24 wersjami językowymi, kwestia interpretacji staje się jeszcze bardziej złożona. Artykuł ma za zadanie zwrócić uwagę na metody wykładni prawa unijnego, z uwzględnieniem problemów różnych wersji językowych.

1. Regulacja umowy dostawy produktów rolnych

Zgodnie z przepisem art. 38q ust. 1 pkt 3) ustawy z 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych⁴ każde dostarczenie produktów rolnych należących do enumeratywnie wymienionych sektorów, m.in. zboża, chmielu, owoców, warzyw, wołowiny, cielęciny oraz wieprzowiny, z wyłączeniem dostaw bezpośrednich i rolniczego handlu detalicznego oraz sprzedaży bezpośredniej, przez producenta będącego rolnikiem, którego gospodarstwo rolne jest położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, do pierwszego nabywcy będącego przetwórcą lub dystrybutorem, który

² Dz. Urz. EU L 2013, Nr 347, s. 671 (dalej: rozporządzenie nr 1308/2013).

³ Przepis art. 288 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r., Nr 90, poz. 864).

⁴ T.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 185 (dalej: u.o.n.r.r.).

nie zbywa tych produktów rolnych bezpośrednio konsumentom finalnym, wymaga zawarcia pisemnej⁵ umowy obejmującej jedną lub wiele dostaw spełniających warunki określone w przepisie art. 168 ust. 4 i 6 rozporządzenia nr 1308/2013.

Z przepisu art. 168 ust. 4 rozporządzenia nr 1308/2013 w polskiej wersji językowej wynika, że umowa jest sporządzana w formie pisemnej, przed dostawą. Umowa zawiera w szczególności następujące elementy: (i) cenę do zapłaty za dostawę, która: jest niezmienna i określona w umowie lub jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować wskaźniki rynku odzwierciedlające zmiany warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych; (ii) ilość i jakość odnośnych produktów, które można dostarczyć lub które muszą zostać dostarczone, wraz z terminem takich dostaw; (iii) okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy; (iv) szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności; (v) ustalenia dotyczące odbioru lub dostawy produktów rolnych; (vi) przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

Wszystkie wymienione elementy umów na dostawę produktów rolnych zawieranych przez producentów, odbiorców, przetwórców lub dystrybutorów są swobodnie negocjowane przez strony umowy.

W przypadku niezawarcia w umowie wskazanych składników właściwy dyrektor oddziału terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR) może nałożyć karę administracyjną w wysokości 1% podstawy opodatkowania w rozumieniu art. 29a ust. 1 ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług⁶ za produkty nabyte wskutek takiej umowy – za każdy niespełniony warunek, przy czym w sytuacji, gdy umowa nie spełnia więcej niż jednego z warunków, kary pieniężne sumują się, a wysokość kary pieniężnej nie może przekroczyć 5% podstawy opodatkowania w rozumieniu wyżej przytoczonej regulacji za produkty nabyte wskutek takiej umowy⁷. Mając na uwadze, iż przetwórcy co do zasady przez wiele lat posługują się takimi samymi wzorami umów, to że w takim wzorze nie zawarto choćby jednego z obligatoryjnych elementów, może powodować daleko idące konsekwencje.

⁵ Wymóg formy pisemnej uważa się za spełniony również wtedy, gdy umowa jest zawarta w formie dokumentowej albo elektronicznej (przepis art. 38q ust. 1a u.o.n.r.r.).

⁶ T.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 931.

⁷ Na temat sankcji: J. Bieluk, *uwaga 19 do art. 613*, w: M. Załucki (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2020, Legalis.

2. Wykładnia aktów prawnych Unii Europejskiej

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) nie wypracował własnych kanonów wykładni, lecz korzysta z metod tradycyjnych, tj. wykładni językowej, funkcjonalnej (celowościowej), systemowej, historycznej i porównawczej⁸.

Jedną z podstawowych zasad wykładni prawa unijnego jest zasada efektywności (fr. *effet utile*), zgodnie z którą każdemu postanowieniu poddawanemu interpretacji należy przypisać określone znaczenie i skutek. Przedmiotowa reguła sprowadza się do uznania, że wykładnia przepisów prawa unijnego ma zapewnić gwarancję osiągnięcia celu zakładanego przez dany przepis prawa, a w konsekwencji zagwarantować skuteczność działania prawa unijnego. Wskazuje się przy tym, że w przypadku konieczności dokonania wyboru metody wykładni prymat należy przyznać wykładni, która zagwarantuje realizację przedmiotowej zasady⁹.

Drugą istotną regułą dotyczącą interpretacji prawa unijnego jest zasada wykładni jednolitej, która ma służyć zapewnieniu jednolitości wykładni i stosowania przepisów prawa unijnego. Z zasady tej wywodzi się nakaz uwzględnienia wszystkich wersji językowych jako równie autentycznych¹⁰. Konsekwencją tej zasady jest stosowanie, poza „prostą” wykładnią językową, dodatkowej porównawczej wykładni językowej, która polega na zestawieniu tekstów wszystkich wersji językowych i poszukiwaniu ewentualnych rozbieżności¹¹. Prawo unijne, jako obowiązujące we wszystkich krajach Unii Europejskiej, powinno być rozumiane i stosowane jednolicie na terytorium całej Wspólnoty. TSUE przyjmuje, że wykładnia językowa stanowi punkt wyjścia, zaś rezultaty tej wykładni w każdym wypadku winny być weryfikowane przy użyciu innych, pozajęzykowych metod wykładni. Zawsze należy mieć na uwadze wielość języków autentycznych, w których stanowione jest prawo unijne, które często może prowadzić do rozbieżności w ramach dokonywa-

⁸ Z. Radwański, A. Zieliński, *Stosowanie i wykładnia prawa cywilnego*, w: M. Safjan (red.) *Prawo cywilne – część ogólna. System prawa prywatnego*, t. I, Warszawa 2012, Legalis; J. Helios, *Pojmowanie wykładni prawa europejskiego w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości*, Wrocław 2002, s. 117.

⁹ J. Helios, *Pojmowanie wykładni...* s. 120–121 i literatura tam przywołana.

¹⁰ W Unii Europejskiej status języków urzędowych mają obecnie 24 języki. Szerzej: A. Nowak-Far, *Prawo Unii Europejskiej. Języki, struktury, działanie w praktyce*, Warszawa 2021, Legalis.

¹¹ J. Napierała, *Wykładnia prawa spółek Unii Europejskiej i prounijna wykładnia krajowego prawa spółek*, w: A. Szumański (red.), *Prawo spółek handlowych. System Prawa Handlowego*, t. 2B, Warszawa 2019, Legalis, Nb 14 i literatura tam przywołana.

nej wykładni językowej. W każdym przypadku trzeba więc brać pod uwagę kontekst i cel przepisu, nawet jeżeli brzmienie przepisu jest jednoznaczne¹².

W celu ustalenia znaczenia przepisu prawa unijnego należy w pierwszej kolejności przeprowadzić wykładnię językową, z uwzględnieniem ewentualnych rozbieżności we wszystkich wersjach językowych, a następnie skonfrontować uzyskane rezultaty z celem, kontekstem oraz systematyką danego aktu prawnego¹³. Wobec tego, że wykładnia historyczna i prawno-porównawcza mają jedynie charakter pomocniczy¹⁴, w niniejszym artykule nie zostaną uwzględnione. Niezależnie od tego warto pamiętać, że w niektórych przypadkach, gdy inne metody wnioskowania zawiodą, mogą mieć one istotne znaczenie.

3. Wykładnia językowa

Wykładnia językowa (gramatyczna) polega na ustaleniu znaczenia tekstu prawnego. W procesie tym analizuje się zarówno treść, jak i zakres wyrażen w nim użytych. Przy dokonywaniu tego rodzaju interpretacji przepisów prawa pojawia się konieczność korzystania z reguł znaczeniowych i konstrukcyjnych zarówno języka prawnego, jak i naturalnego, przy jednoczesnym stosowaniu reguł logiki prawniczej i logiki formalnej. Reguły tej wykładni nakazują odczytywać tekst aktu normatywnego w sposób ścisły¹⁵.

Wykładnia językowa przepisów prawa unijnego odgrywa mniejszą rolę niż w przypadku ustawodawstwa krajowego. Wynika to z wielojęzyczności oraz sposobu redakcji przepisów prawa wspólnotowego¹⁶. W wyroku z 25 października 2018 r. TSUE podkreślił, że sformułowania użytego w jednej z wersji językowych przepisu prawa Unii nie można traktować jako jedynej podstawy jego wykładni lub przyznawać mu w tym zakresie pierwszeństwa względem innych wersji językowych. Konieczne jest interpretowanie tych przepisów jednolicie, przy uwzględnieniu wszystkich języków Unii Europejskiej¹⁷. Wszystkim wersjom językowym danego aktu Unii należy co do zasady przypisać tę samą wartość¹⁸.

¹² Ibidem.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Z. Radwański, A. Zieliński, *Stosowanie i wykładnia...*, Nb 183.

¹⁵ T. Chauvin, T. Stawecki, P. Winczorek, *Wstęp do prawoznawstwa*, Warszawa 2013, s. 247–248.

¹⁶ P. Marcisz, *Koncepcja tworzenia prawa przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, Warszawa 2015, s. 115.

¹⁷ Wyrok TSUE z 25 października 2018 r., C-462/17, Legalis nr 1842825.

¹⁸ Wyrok TSUE z 20 lutego 2018 r., C-16/16 P, Legalis nr 1782444.

Opierając się na orzecznictwie TSUE, trzeba uznać, że w każdym przypadku w pierwszej kolejności należy przeprowadzić wykładnię językową przepisów unijnych, a w razie rozbieżności między poszczególnymi wersjami językowymi – uwzględnić w głównej mierze inne, pozajęzykowe reguły wykładni¹⁹.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt wykładni przepisu art. 168 ust. 4 pkt c lit. iii) rozporządzenia nr 1308/2013, należy odnieść się do wszystkich 24 wersji językowych regulacji, ponieważ każda z nich ma identyczną moc prawną i jest tak samo skuteczna pod względem prawnym.

Pomiędzy poszczególnymi wersjami językowymi analizowanego przepisu występują rozbieżności w zakresie ich literalnego brzmienia, które najprawdopodobniej wynikają z niejasno sformułowanego przepisu w angielskiej wersji przepisu²⁰.

Wykładnia językowa przepisu sformułowanego w języku polskim prowadzi do wniosku, że w każdej umowie dostawy produktów rolnych, zarówno zawartej na czas ograniczony, jak i na czas nieograniczony, powinny zostać zawarte klauzule dotyczące rozwiązania umowy. Do podobnych wniosków prowadzi interpretacja gramatyczna omawianego przepisu m.in. w języku czeskim²¹, estońskim²² i włoskim²³. Jednak w przeważającej części języków Unii Europejskiej w przepisie art. 168 ust. 4 pkt c lit. iii) rozporządzenia nr 1308/2013 nastąpiło wyraźne oddzielenie umów zawartych na „czas określony” od umów zawartych na „czas nieokreślony z klauzulami dotyczącymi rozwiązania/wypowiedzenia umowy”. W tym zakresie na szczególną

¹⁹ J. Helios, W. Jedlecka, *Wykładnia prawa Unii Europejskiej ze stanowiska teorii prawa*, Wrocław 2018, s. 201.

²⁰ Wersja oryginalna: „the duration of the contract, which may include either a definite duration or an indefinite duration with termination clauses”. Tłumaczenie na język polski: „okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony [,] z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy”.

²¹ Wersja oryginalna: „Dobu trvání smlouvy, která může být buď na dobu určitou, nebo na dobu neurčitou s ustanoveními pro ukončení smlouvy”. Tłumaczenie na język polski: „okres obowiązywania umowy, który może być na czas ograniczony lub na czas nieograniczony, z postanowieniami dotyczącymi zakończenia obowiązywania umowy”.

²² Wersja oryginalna: „lepingu kestus, mis võib hõlmata kas kindlat või määramatut tähtaega koos lepingu lõpetamise sätetega”. Tłumaczenie na język polski: „czas trwania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, wraz z klauzulami dotyczącymi jej rozwiązania”.

²³ Wersja oryginalna: „la durata del contratto, che può essere determinata o indeterminata, con clausole di risoluzione”. Tłumaczenie na język polski: „okres obowiązywania umowy, który może być określony lub nieokreślony, z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy”.

uwagę zasługują wersje: litewska²⁴, łotewska²⁵ czy słowacka²⁶. Brzmienie przepisu w przytoczonych wersjach językowych jednoznacznie prowadzi do wniosku, iż postanowienia o rozwiązaniu umowy dotyczą wyłącznie umów bezterminowych.

Pomimo tego, że polska wersja przepisu art. 168 ust. 4 pkt c lit. iii) rozporządzenia nr 1308/2013 stanowi, że umowy dostawy produktów rolnych muszą zawierać m.in. „okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy”, KOWR na oficjalnej rządowej stronie internetowej zmienia treść przepisu i jako jeden z elementów, który obligatoryjnie powinna zawierać umowa dostawy produktów rolnych, wskazuje: „okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy [...]”²⁷. Pominięcie przecinka jest niezwykle istotne, ponieważ sprawia, że część przepisu: „na czas określony lub nieokreślony” nie może być rozumiana jako wtrącenie. Prowadzi to do wyraźnego oddzielenia umów zawieranych na czas ograniczony od umów zawieranych na czas ograniczony z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy. Analogicznie Michał Hejbudzki wylicza, że do obligatoryjnych składników umowy dostawy mleka surowego²⁸ należy m.in.: „okres obowiązywania umowy, który mógł być ograniczony lub nieograniczony z klauzulami o rozwiązaniu umowy”²⁹.

²⁴ Wersja oryginalna: „Sutarties, kuri gali būti terminuota arba neterminuota, trukmė; pastaruoju atveju nustatomos nutraukimo sąlygos”. Tłumaczenie na język polski: „okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony; w tym ostatnim przypadku ustalane są warunki rozwiązania umowy”.

²⁵ Wersja oryginalna: „Līguma darbības ilgumu, kas var būt vai nu noteikts ilgums, vai nenoteikts ilgums ar izbeigšanas klauzulām”. Tłumaczenie na język polski: „okres obowiązywania umowy, który może być albo ograniczony, albo nieograniczony z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy”.

²⁶ Wersja oryginalna: „Soba trvania zmluvy, ktorá sa môže uzavrieť buď na dobu určitú alebo neurčitú s doložkou o ukončení zmluvy”. Tłumaczenie na język polski: „okres obowiązywania umowy, którą można zawrzeć bądź na czas ograniczony albo nieograniczony z klauzulą rozwiązania umowy”.

²⁷ Informacja o obligatoryjnych elementach umowy dostawy produktów rolnych udostępniona przez KOWR dostępna jest na stronie: <https://www.kowr.gov.pl/interwencja/obowiazek-umow/obowiazek-zawierania-umow-na-dostarczanie-produktow-rolnych> [dostęp: 9.03.2022].

²⁸ Umowa dostawy mleka surowego musi zawierać analogiczne wymogi jak umowa dostawy innych produktów rolnych. Przepis art. 148 ust. 2 pkt c lit. iii) ma identyczne brzmienie jak przepis art. 168 ust. 4 pkt c lit. iii) rozporządzenia nr 1308/2013.

²⁹ M. Hejbudzki, *Umowa dotycząca dostawy mleka surowego jako instrument prawny systemu organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych w Polsce*, „Studia Iuridica Agraria” 2017, t. XV, s. 129–130.

Aneta Suchoń przy wyliczeniu niektórych obligatoryjnych elementów umowy kontraktacji wynikających z przepisu art. 168 ust. 4 pkt c rozporządzenia nr 1308/2013 przytacza wyłącznie okres obowiązywania umowy, nie odnosząc się do postanowień dotyczących rozwiązania umowy³⁰. Podobnie Paweł A. Blajer wskazuje, że umowa powinna zawierać m.in. „okres obowiązywania umowy”³¹. Autor pomija warunek zawarcia w każdej umowie klauzul dotyczących jej rozwiązania. Trzeba jednak pamiętać, że w obu tych przypadkach wyliczenie autorów nie miało charakteru wyczerpującego.

Na uwagę zasługuje również to, że we wspólnym przewodniku praktycznym Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji przeznaczonym dla osób redagujących akty prawne Unii Europejskiej w zakresie wytycznych przy sporządzaniu aktów prawnych zauważono, że: „Poszczególne części zdania muszą być ze sobą jasno powiązane pod względem gramatycznym. Nie może być wątpliwości na przykład co do tego, czy dany przymiotnik odnosi się do jednego rzeczownika czy do ich większej liczby. Przykład sformułowania, którego należy unikać: »...publiczne szkoły i szpitale...«. Wersja zalecana: »...publiczne szkoły i publiczne szpitale...«”³².

Skoro prawodawca unijny w założeniu działa w sposób urzeczywistniający zasadę *effet utile*, to trzeba zauważyć, że gdyby postanowienia o rozwiązaniu umów miały dotyczyć zarówno umów zawartych na czas określony, jak i nieokreślony, przepis brzmiałby: „okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy lub nieograniczony z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy” albo raczej „okres obowiązywania umowy z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy”. Gdyby klauzule dotyczące rozwiązania umowy miały odnosić się zarówno do umów zawieranych na czas ograniczony, jak i nieograniczony, bezzasadne byłoby umieszczanie w przepisie fragmentu: „który może być ograniczony lub nieograniczony”. Nie ma możliwości, aby umowa została zawarta na inny okres niż ograniczony lub nieograniczony. Przepisów prawa nie można interpretować w taki sposób, aby jakiegokolwiek fragmenty tekstu okazały się zbędne. Prowadzi to do wniosku, że wyodrębnienie okresu, na

³⁰ A. Suchoń, *Umowa kontraktacji i umowy pokrewne*, w: M. Korzycka (red.), *Instytucje prawa rolnego*, Warszawa 2019, s. 408.

³¹ P. A. Blajer, *Regulacje zawierające określone wymogi formalne dotyczące umów zawieranych w ramach wspólnej organizacji rynkowej produktów rolnych*, w: M. Stec (red.), *Prawo umów handlowych. System Prawa Handlowego*, t. 5B, Warszawa 2020, Legalis, Nb 178.

³² Wspólny przewodnik praktyczny Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji przeznaczony dla osób redagujących akty prawne Unii Europejskiej, <https://eur-lex.europa.eu/content/techleg/KB0213228PLN.pdf> [dostęp: 10.03.2022].

jaki może zostać zawarta umowa, miało na celu odróżnienie umów, które nie muszą zawierać postanowień dotyczących ich rozwiązania (umowy zawierane na czas ograniczony), od umów, które tego rodzaju postanowienia muszą zawierać (umowy zawierane na czas nieograniczony). W przeciwnym razie wyczerpujące wymienienie rodzajów umów przy uwzględnieniu kryterium okresu ich obowiązywania byłoby zbędne.

Należy również zauważyć, że polska wersja językowa odnosi się do klauzul dotyczących „rozwiązania umowy”³³. Z kolei w niektórych wersjach językowych, np. duńskiej, niemieckiej, węgierskiej czy słoweńskiej, jest mowa o klauzulach dotyczących „wypowiedzenia umowy”.

Wykładnia językowa przepisu art. 168 ust. 4 pkt c lit. iii) rozporządzenia nr 1308/2013 nie prowadzi do jednoznacznych wniosków. Między poszczególnymi wersjami językowymi przepisu występują rozbieżności na dwóch płaszczyznach i dotyczą tego 1) czy klauzule dotyczące zakończenia kontraktu powinny być umieszczane zarówno w umowach zawieranych na czas określony, jak i na czas nieokreślony, 2) czy przedmiotowe klauzule powinny dotyczyć rozwiązania umowy, czy jej wypowiedzenia.

4. Wykładnia celowościowa i systemowa

Wykładnia celowościowa polega na ustaleniu znaczenia przepisu prawnego zgodnie z celem, jaki chciał osiągnąć ustawodawca, ustanawiając ten przepis, gałąź prawa, a nawet cały system prawa. Doktryna wskazuje, iż przez cel norm należy rozumieć zamierzony stan rzeczy, który powinien być rezultatem stosowania i stanowienia prawa. Konieczne jest zatem nadanie przepisowi takiego znaczenia, aby postępowanie zgodnie z normą powodowało osiągnięcie celu³⁴.

Wykładnia celowościowa przepisów prawa unijnego ma szczególne znaczenie. W nauce prawa zaznacza się, że TSUE jest sądem celowościowym to znaczy poszukuje interpretacji przepisu, która w jak najlepszym stopniu będzie realizować cel tego przepisu³⁵. Przedstawiona wykładnia spełnia następujące funkcje: „promuje” cel, zapobiega niepożądanym rezultatom oraz wypełnia luki w przepisach prawa. Przedmiotowy cel może być odnoszony do enumeratywnego przepisu, aktu normatywnego albo nawet

³³ Podobnie jest w brzmieniu przepisu w języku bułgarskim, estońskim, greckim czy słowackim.

³⁴ T. Chauvin, T. Stawecki, P. Winczorek, *Wstęp...*, s. 250.

³⁵ J. Helios, W. Jedlecka, *Wykładnia...*, s. 178.

całego systemu prawa³⁶. W procesie interpretacyjnym duże znaczenie mają rozbudowane preambuły, które dalej są precyzowane w poszczególnych postanowieniach aktów prawnych³⁷. Znaczenie wykładni celowościowej wynika z tego, że na płaszczyźnie prawa unijnego w warstwie językowej mogą pojawiać się rozbieżności³⁸. W związku z tym regułą powinno być sięganie po wykładnię celowościową i to niezależnie od efektu zastosowanej wykładni językowej. W przypadku, gdy wykładnia gramatyczna nie budzi wątpliwości, skorzystanie z reguł celowościowych podkreśli jej trafność³⁹.

Konieczność sięgania do wykładni celowościowej jest naturalną konsekwencją wspomnianej już zasady efektywności prawa unijnego (*effet utile*). Uwydatnia ona znaczenie celu i skuteczności prawa, nie zaś jego literalnego brzmienia⁴⁰.

Jak podkreśla TSUE, każdy przepis prawa unijnego powinien być ujmowany w swoim kontekście i interpretowany w świetle wszystkich przepisów tego prawa, jego celów i stanu rozwoju w czasie, gdy dany przepis ma zostać zastosowany⁴¹. Wykładnia celowościowa ma zatem fundamentalne znaczenie podczas ustalania treści norm prawnych zawartych w prawie Unii Europejskiej. Jest ona najczęściej wykorzystywana w praktyce orzeczniczej⁴².

Natomiast wykładnia systemowa polega na ustaleniu rzeczywistego znaczenia przepisów ze względu na kontekst systemowy, czyli inne normy prawne tworzące system, do którego należy interpretowana norma prawna. Istotne jest tu zatem miejsce usytuowania w systematyce wewnętrznej aktu normatywnego poddawanego wykładni w całej gałęzi prawa⁴³. Odnosząc tę kwestię do prawa unijnego, trzeba uznać, że konieczne jest dokonanie takiej wykładni, która pozwoli łączyć przepisy prawa unijnego w spójną, sensowną całość w ramach całego systemu źródeł prawa unijnego⁴⁴.

³⁶ A. Kalisz, T. Koncewicz, W. Jedlecka, A. Szot, *Reguły i argumenty interpretacyjne w wykładni prawa UE*, w: L. Leszczyński (red.), *Wykładnia prawa Unii Europejskiej. System Prawa Unii Europejskiej*, t. 3, Warszawa 2019, Legalis, Nb 85.

³⁷ Ibidem, Nb 86.

³⁸ A. Guzewicz, *Wykładnia autonomiczna pojęć prawa spółek w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, Warszawa 2019, Legalis.

³⁹ A. Kalisz, T. Koncewicz, W. Jedlecka, A. Szot, *Reguły i argumenty...*, Nb 78.

⁴⁰ Ibidem, Nb 91 i przywołana tam literatura.

⁴¹ Wyrok TSUE z 6 października 1982 r., C-283/81, Legalis nr 2395117.

⁴² D. Fiedorow, *Wykładnia celowościowa prawa wspólnotowego w orzecznictwie sądów Unii Europejskiej*, w: C. Mik (red.), *Wykładnia prawa Unii Europejskiej*, Toruń 2008, s. 68.

⁴³ A. Bator, W. Gromski, A. Kozak, S. Kazimierczyk, Z. Pulka, *Wprowadzenie do nauk prawnych. Leksykon tematyczny*, Warszawa 2008, s. 264.

⁴⁴ J. Helios, W. Jedlecka, *Wykładnia...*, s. 150.

Rynek wewnętrzny i rolnictwo należą do dziedzin o kompetencji dzielonej między Unię Europejską a państwa członkowskie. Uregulowania krajowe dotyczące tych dziedzin należy interpretować zgodnie z przepisami unijnymi. Przepis art. 168 ust. 4 rozporządzenia nr 1308/2013 został zamieszczony w regulacji, która w sposób kompleksowy reguluje system rynków rolnych na poziomie wspólnotowym. Prawodawca unijny w motywach nr 127 i 138 rozporządzenia nr 1308/2013 wskazał cele przyjęcia minimalnych warunków, jakie powinny zawierać umowy dostawy produktów rolnych⁴⁵.

Stosowanie przepisu art. 168 rozporządzenia nr 1308/2013 w odniesieniu do umów dostawy produktów rolnych należących do określonych sektorów należy do swobodnego uznania państw członkowskich Unii Europejskiej. Polska wprowadziła ten obowiązek na mocy przepisu art. 38q ust. 1 pkt 3 u.o.n.r.r. Jak wskazał projektodawca, przyjęcie regulacji ustanawiającej minimalne wymogi, które muszą spełniać umowy dostawy produktów rolnych, pozwoli producentom m.in. na ograniczanie nieuczciwych praktyk handlowych, uporządkowanie relacji między producentami a przetwórcami i handlowcami oraz wzmocnienie siły negocjacyjnej stron i ich pozycji konkurencyjnej na rynku Unii Europejskiej i na rynkach krajów trzecich. Na etapie projektowania regulacji podkreślono również, że obowiązek zawierania umów pisemnych będzie miał wpływ głównie na wzrost konkurencyjności małych producentów rolnych, a także pozwoli na tworzenie organizacji i zrzeszeń organizacji producentów, a w konsekwencji wzmocni pozycję producentów na rynku⁴⁶. Ponadto, nowelizując przepisy dotyczące minimalnych wymogów, które muszą spełniać umowy dostawy produktów rolnych, ponownie wskazano, że doprecyzowanie przepisów ma na celu wzmocnienie pozycji producenta rolnego, rolnika jako pierwszego ogniwa w łańcuchu dostaw żywności⁴⁷.

Luigi Russo słusznie wskazał, iż celem przepisu art. 168 rozporządzenia nr 1308/2013 jest zapewnienie rolnikowi, jako słabszej stronie stosunku

⁴⁵ W odniesieniu do sektora mleka wymogi, jakie powinna zawierać umowa dostawy, są analogiczne jak w przypadku dostawy innych produktów rolnych (art. 148 ust. 4 rozporządzenia nr 1308/2013). W wyroku TSUE z 13 listopada 2019 r. (C-2/18, Legalis nr 2255972) podkreślano istotne znaczenie przytoczonych motywów uzasadniających cel uregulowania minimalnych warunków, jakie powinny spełniać umowy dostawy. Przedmiotowa sprawa dotyczyła przepisu art. 148 ust. 2 rozporządzenia nr 1308/2013 (dostawy mleka surowego), którego treść jest analogiczna do przepisu art. 168 ust. 4 (dostawy innych produktów rolnych).

⁴⁶ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw, druk 3524, s. 8–9.

⁴⁷ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz zmianie niektórych innych ustaw, druk 1649, s. 1.

umownego, należytej informacji już w momencie zawierania umowy, której zawarcie musi poprzedzać dostawę produktu rolnego⁴⁸.

W związku z tym zarówno przepisy rozporządzenia nr 1308/2013, jak i przepisy u.o.n.r.r. określające minimalne wymogi umów dostawy produktów rolnych, mają na celu głównie ograniczanie nieuczciwych praktyk handlowych wobec strony uważanej za słabszą, tj. producenta rolnego, poprzez zapewnienie mu minimum uprawnień. Wynika to przede wszystkim z celów Wspólnej Polityki Rolnej, a także właściwego funkcjonowania wspólnej organizacji rynku rolnego. Ustandaryzowanie zawieranych umów ma zapewnić właściwe, wyrównane i uczciwe relacje w łańcuchu dostaw żywności, jak również wyeliminować transakcje, które mogłyby być zawierane z zakłóceniem równowagi kontraktowej między potencjalnie słabszą stroną (producentem rolnym) a przetwórcą.

Gdy przepisy unijne odnoszą się do umowy dostawy produktów rolnych, na gruncie krajowej regulacji z reguły chodzi o kontraktację⁴⁹. Jednak w praktyce mogą zdarzyć się sytuacje, w których dostarczenie produktów rolnych będzie odbywało się na podstawie innego stosunku prawnego niż umowa kontraktacji⁵⁰ czy nawet umowa dostawy⁵¹. Z takimi sytuacjami będziemy mieli do czynienia np. wtedy, gdy kontrakt pomiędzy stronami zostaje ukształtowany jako jednorazowa dostawa produktów rolnych, do wytworzenia których producent rolny uprzednio się nie zobowiązywał. W takim przypadku świadczenie realizowane przez dostawcę będzie następować jednorazowo (obejmie jedną dostawę), zaś dostawa co do zasady zostanie dokonana niezwłocznie po zawarciu umowy.

W polskim systemie prawnym rozwiązanie umowy różni się od wypowiedzenia umowy, przy czym to drugie stanowi jednostronną czynność prawną, zmierzającą do zakończenia stosunku zobowiązaniowego pomiędzy stronami. Wypowiedzenie umowy nie jest traktowane jako jeden ze sposobów rozwiązania umowy. W związku z tym, że analizowany przepis w niektórych brzmieniach stanowi „o wypowiedzeniu umowy”, zaś w innych „o rozwiązaniu umowy”, należy odnieść się do każdego z tych trybów.

⁴⁸ L. Russo, *Reforma WPR z 2013 r. i stosunki umowne pomiędzy uczestnikami rynku*, „Przegląd Prawa Rolnego” 2014, nr 2, s. 163.

⁴⁹ A. Suchoń, *Z prawnej problematyki umowy kontraktacji w praktyce*, „Przegląd Prawa Rolnego” 2017, nr 1, s. 165.

⁵⁰ Na temat umowy kontraktacji: J. Bieluk, *uwagi do art. 613–626*, w: M. Załucki (red.), *Kodeks cywilny...*

⁵¹ Na temat umowy dostawy: J. Bieluk, *uwagi do art. 605–612*, w: M. Załucki (red.), *Kodeks cywilny...*

Do rozwiązania umowy w ujęciu cywilistycznym może dojść wyłącznie na mocy zgodnych oświadczeń stron stosunku zobowiązaniowego. W taki sposób można co do zasady rozwiązać każdą umowę – niezależnie od tego, czy została zawarta jako umowa terminowa, czy bezterminowa, oraz niezależnie od tego, czy w jej treści zostały zawarte odpowiednie postanowienia regulujące tę kwestię⁵². Nie trzeba zatem zawierać w umowie postanowienia o możliwości rozwiązania umowy, aby w przyszłości strony mogły z takiego rozwiązania skorzystać.

W przypadku zawarcia w umowie dostawy produktów rolnych postanowienia o rozwiązaniu umowy (na mocy porozumienia stron) umowa spełnia warunek zawarcia w jej treści „klauzul dotyczących rozwiązania umowy”, jednak sytuacja producenta rolnego pozostaje bez zmian, tj. umowa dostawy produktów rolnych i tak mogłaby zostać rozwiązana na mocy zgodnych oświadczeń stron, nawet w sytuacji, gdyby takie postawienie nie zostało zawarte w jej treści. Producent rolny nie uzyskuje dodatkowych uprawnień, które miałyby wzmocnić jego pozycję w odniesieniu do ekonomicznie silniejszego nabywcy. Prowadzi to jednak do irracjonalnych wniosków: zawarcie tego rodzaju postanowienia w umowie dostawy produktów rolnych sprawiałoby, że umowa jest prawidłowa. Natomiast pominięcie takiej klauzuli narażałoby nabywcę na niezwykle dotkliwe kary pieniężne związane z nabywaniem produktów rolnych na podstawie „wadliwej” umowy, mimo że umowa i tak mogłaby być rozwiązana na mocy zgodnych oświadczeń stron.

Odnosząc się zaś do wypowiedzenia umowy, należy zauważyć, że zobowiązania bezterminowe o charakterze ciągłym mogą zostać wypowiedziane zgodnie z przepisem art. 365¹ k.c.⁵³ w każdym czasie, nawet jeśli umowa nie przewiduje takiej możliwości. Z kolei umowy zawierane na czas określony co do zasady nie mogą być zakończone przez wypowiedzenie przed upływem terminu, na jaki zostały zawarte. Skoro bowiem wyznaczono termin wygaśnięcia zobowiązania, każda ze stron ma prawo oczekiwać, że nie zakończy się ono przed tym terminem⁵⁴. Sąd Najwyższy pierwotnie wskazywał na brak możliwości umieszczania w umowach zawieranych na czas oznaczony klauzul umożliwiających ich wcześniejsze wypowiedze-

⁵² Wynika to z zasady swobody umów. Zob. A. Doliwa, *Wykonanie i przekształcenie umowy handlowej*, w: M. Stec (red.), *Prawo umów handlowych. System Prawa Handlowego*, t. 5A, Warszawa 2020, Legalis.

⁵³ Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1360).

⁵⁴ G. Karaszewski, *uwaga do art. 365(1)*, w: J. Ciszewski, P. Nazaruk (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2019, art. 365(1), LEX.

nie⁵⁵. Obecnie jednak dominuje stanowisko „ograniczonej dopuszczalności” wypowiedzienia umów zawartych na czas określony, tj. ograniczenia jej do sytuacji, gdy pozwala na to przepis szczególny albo odpowiednie upoważnienie wynika z umowy i aktualizuje się jedynie na wypadek zaistnienia wskazanych w niej zdarzeń⁵⁶. Dotyczy to jednak wyłącznie zobowiązań ciągłych, tj. takich, w których przedmiotem zobowiązania choćby jednej ze stron jest świadczenie ciągłe bądź świadczenie okresowe⁵⁷. W związku z tym w przypadku, gdy mamy do czynienia ze świadczeniem jednorazowym, nie ma miejsca na wypowiedzenie umowy, bowiem złożenie tego rodzaju oświadczenia woli powoduje skutek *ex nunc*⁵⁸. Zasadą jest, że wygaśnięcie zobowiązania następuje wskutek jego wykonania, tj. przez spełnienie dłużnego świadczenia⁵⁹.

Wobec tego należy uznać, że na gruncie polskiego systemu prawa postanowienia dotyczące wypowiedzenia umowy (nie zaś jej rozwiązania) powinny być obligatoryjnym składnikiem umów dostawy produktów rolnych zawieranych na czas określony. Wymóg ten nie powinien dotyczyć umów, w których świadczenie producenta ma charakter jednorazowy (jednorazowa dostawa), ani umów zawartych na czas nieoznaczony.

Umowy terminowe cechują się stabilnością ich trwania. Tego rodzaju kontrakty zawierane są na pewien z góry oznaczony czas i wiążą strony do czasu upływu tego terminu. W obrocie gospodarczym najczęstszymi umowami dostaw produktów rolnych są wspomniane już umowy dostawy oraz kontraktacji. Żadna z nich nie może zostać wypowiedziana, jeżeli została zawarta na czas oznaczony, a w umowie nie zostały przewidziane odpowiednie postanowienia w tym zakresie. Dlatego biorąc pod uwagę cel regulacji, można wysnuć wniosek, że klauzule dotyczące wypowiedzenia umowy powinny być umieszczane wyłącznie w umowach zawieranych na czas określony. Pozwoli to na uniknięcie sytuacji, w których słabszy

⁵⁵ Tak m.in. uchwała SN z 27 października 1997 r., sygn. akt: III CZP 49/97, LEX nr 31816. Powyższe stanowisko zostało przedstawione również w uzasadnieniu: uchwały SN z 2 kwietnia 1993 r., sygn. akt: III CZP 39/93, LEX nr 3909, uchwały SN z 15 lutego 1996 r., sygn. akt: III CZP 5/96, LEX nr 23815, uchwały SN z 3 marca 1997 r., sygn. akt: III CZP 3/97, LEX nr 29435.

⁵⁶ R. Szmidt, *Wypowiedzenie zobowiązania – uwagi na tle wykładni art. 365[1] KC*, „Studia Prawa Prywatnego” 2008, nr 2, Legalis.

⁵⁷ T. Dybowski, A. Pyrzyńska, *Świadczenie*, w: K. Osajda (red.), *Prawo zobowiązań – część ogólna. System Prawa Prywatnego*, t. 5, Warszawa 2020, Legalis, Nb 67.

⁵⁸ W. Borysiak, *Uwaga 51 do art. 365(1)*, w: K. Osajda (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis.

⁵⁹ A. Doliwa, *Wykonanie i przekształcenie...*

ekonomicznie rolnik nie będzie miał możliwości jednostronnego podjęcia decyzji o zakończeniu współpracy z przetwórcą, gdy umowa, którą zawarli, miała charakter terminowy.

Wnioski

Wykładnia ustawodawstwa unijnego, m.in. ze względu na zasadę wykładni jednolitej oraz tzw. *effet utile*, jest sprawą bardzo złożoną. W wątpliwych interpretacyjnie sytuacjach pomoc może sięganie do różnych wersji językowych. W przypadku rozbieżności między wersjami należy sięgać do pozajęzykowych reguł wykładni, przy czym w pierwszej kolejności powinna to być wykładnia celowościowa i systemowa.

Wykładnia językowa przepisu art. 168 ust. 4 pkt c lit. iii) rozporządzenia nr 1308/2013 dokonana w 24 językach urzędowych Unii Europejskiej nie prowadzi do jednoznacznych wniosków. Do wykładni językowej należy jednak dołożyć pozostałe metody wykładni, które w efekcie prowadzą do wniosków zaskakujących, bowiem odmiennych od literalnego brzmienia przepisu. Koniecznym elementem w umowach dostawy produktów rolnych powinny być postanowienia dotyczące wypowiedzenia umowy, nie zaś jej rozwiązania. Należy zatem przyjąć, że obligatoryjnie powinny być one zawierane w przypadku umów terminowych, w których świadczenie producenta rolnego ma charakter ciągły lub okresowy. Oczywiście uregulowanie w umowie zawartej na czas nieokreślony konkretnych warunków jej wypowiedzenia (np. okresu wypowiedzenia, formy), jest jak najbardziej pożądane. Jednak obligatoryjnym elementem umów dostawy produktów rolnych nie jest określenie warunków wypowiedzenia umowy, lecz zamieszczenie w niej postanowienia (klauzuli) dotyczącej jej rozwiązania, czy raczej – jak już wspomniano – wypowiedzenia, a więc po prostu dopuszczenie takiej możliwości.

Niezawarcie w umowie dostawy produktów rolnych choćby jednego z obligatoryjnych elementów, w tym postanowienia dotyczącego zakończenia umowy, może skutkować odpowiedzialnością pierwszego nabywcy (dystrybutora). Gdy od wykładni danego przepisu zależy, czy na dany podmiot zostanie nałożona kara pieniężna, należy przyjąć swoistą koncepcję domniemania interpretacji nieprowadzącej do sankcji. Sytuacja, w której od rodzaju wersji językowej zależałaby odpowiedzialność, nie jest akceptowalna ani z punktu widzenia pewności prawa, ani dyrektyw wykładni prawa unijnego.

BIBLIOGRAFIA

- Bator A., Gromski W., Kozak A., Kazimierczyk S., Pulka Z. (2008), *Wprowadzenie do nauk prawnych. Leksykon tematyczny*, Warszawa.
- Bieluk J. (2020), *Uwagi do art. 605–626*, w: M. Załucki (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa.
- Blajer P.A. (2020), *Regulacje zawierające określone wymogi formalne dotyczące umów zawieranych w ramach wspólnej organizacji rynkowej produktów rolnych*, w: M. Stec (red.), *Prawo umów handlowych. System Prawa Handlowego*, t. 5B, Warszawa.
- Borysiak W. (2021), *Uwagi do art. 365¹*, w: K. Osajda (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa.
- Budzinowski R. (2008), *Problemy ogólne prawa rolnego. Przemiany podstaw legislacyjnych i koncepcji doktrynalnych*, Poznań.
- Chauvin T., Stawewski T., Winczorek P. (2013), *Wstęp do prawoznawstwa*, Warszawa.
- Doliwa A. (2020), *Wykonanie i przekształcenie umowy handlowej*, w: M. Stec (red.), *Prawo umów handlowych. System Prawa Handlowego*, t. 5A, Warszawa.
- Dybowski T., Pyrżyńska A. (2020), *Świadczenie*, w: K. Osajda (red.), *Prawo zobowiązań – część ogólna. System Prawa Prywatnego*, t. 5, Warszawa.
- Fiedorow D. (2008), *Wykładnia celowościowa prawa wspólnotowego w orzecznictwie sądów Unii Europejskiej*, w: C. Mik (red.), *Wykładnia prawa Unii Europejskiej*, Toruń.
- Guzewicz A. (2019), *Wykładnia autonomiczna pojęć prawa spółek w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, Warszawa.
- Hejbudzki M. (2017), *Umowa dotycząca dostawy mleka surowego jako instrument prawny systemu organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych w Polsce*, „*Studia Iuridica Agraria*” t. XV.
- Helios J. (2002), *Pojmowanie wykładni prawa europejskiego w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości*, Wrocław.
- Helios J., Jedlecka W. (2018), *Wykładnia prawa Unii Europejskiej ze stanowiska teorii prawa*, Wrocław.
- Kalisz A., Koncewicz T., Jedlecka W., Szot A. (2019), *Reguły i argumenty interpretacyjne w wykładni prawa UE*, w: L. Leszczyński (red.), *Wykładnia prawa Unii Europejskiej. System prawa Unii Europejskiej*, t. 3, Warszawa.
- Karaszewski B. (2019), *Uwagi do art. 365(1)*, w: J. Ciszewski, P. Nazaruk (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa.
- Marcisz P. (2015), *Koncepcja tworzenia prawa przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, Warszawa.
- Napierała J. (2019), *Wykładnia prawa spółek Unii Europejskiej i prounijna wykładnia krajowego prawa spółek*, w: A. Szumański (red.), *Prawo spółek handlowych. System Prawa Handlowego*, t. 2B, Warszawa.
- Nowak-Far A. (2021), *Prawo Unii Europejskiej. Języki, struktury, działanie w praktyce*, Warszawa.
- Radwański Z., Zieliński A. (2012), *Stosowanie i wykładnia prawa cywilnego*, w: M. Safjan (red.), *Prawo cywilne – część ogólna. System Prawa Prywatnego*. t. I, Warszawa.
- Russo L. (2014), *Reforma WPR z 2013 r. i stosunki umowne pomiędzy uczestnikami rynku*, „*Przegląd Prawa Rolnego*” nr 2.

- Suchoń A. (2019), *Umowa kontraktacji i umowy pokrewne*, w: M. Korzycka (red.), *Instytucje prawa rolnego*, Warszawa.
- Suchoń A. (2017), *Z prawnej problematyki umowy kontraktacji w praktyce*, „Przegląd Prawa Rolnego” nr 1.
- Szmidt R. (2008), *Wypowiedzenie zobowiązania – uwagi na tle wykładni art. 365[1] KC*, „Studia Prawa Prywatnego” nr 2.

ISSUES IN THE INTERPRETATION OF THE EU LEGISLATION ON THE EXAMPLE OF A CONTRACT FOR THE SUPPLY OF AGRICULTURAL PRODUCE

Summary

The purpose of the deliberations was to determine whether, under the provisions of European Union law, the clause on termination or cancellation of a contract is a mandatory element of the contract for the supply of agricultural produce. The considerations were carried out pursuant to the canons of interpretation of EU law. While a grammatical interpretation, taking into account the official languages of the European Union, did not lead to a conclusive answer, extra-linguistic methods of interpretation have resulted in surprising conclusions, differing from the literal wording of the provision regulating the issue in question. It has been thus concluded that a contract for the supply of agricultural produce should contain a provision allowing its cancellation rather than termination, but such a provision ought to be mandatory only in the case of fixed-term contracts, where the performance of the agricultural producer is continuous or periodical.

Keywords: contract for the supply of agricultural produce, interpretation of law, termination of a contract, cancellation of a contract, European Union

INTERPRETAZIONE DEGLI ATTI GIURIDICI DELL'UNIONE EUROPEA SULL'ESEMPIO DEL CONTRATTO DI FORNITURA DI PRODOTTI AGRICOLI

L'articolo si propone di determinare se, alla luce delle disposizioni del diritto dell'UE, la clausola di risoluzione del contratto o di recesso debba essere obbligatoriamente contenuta nel contratto di fornitura di prodotti agricoli. Le considerazioni sono state svolte sulla base dei canoni interpretativi del diritto dell'UE. L'interpretazione grammaticale, comprensiva di diverse lingue ufficiali dell'UE, non ha portato a conclusioni univoche. Mentre i metodi interpretativi non linguistici hanno condotto a risultati assai sorprendenti, distanti dal significato letterale delle disposizioni che disciplinano la materia in questione. Nella parte conclusiva l'Autrice ha affermato che del contratto in oggetto devono necessariamente far parte le disposizioni di recesso, mentre quelle di risoluzione vanno obbligatoriamente inserite nei contratti a termine, nei quali le prestazioni del produttore agricolo hanno un carattere continuativo o periodico.

Parole chiave: contratto di fornitura di prodotti agricoli, interpretazione giuridica, risoluzione del contratto, recesso dal contratto, Unione europea